

LESSTOF

Leestekens op maat

INHOUD

INLEIDING	3
ACHTERGROND EN VERANTWOORDING	4
DOELGROEPEN	5
STRUCTUUR	5
INHOUD	7

INLEIDING

In de eerste Periodieke Peiling van het Onderwijsniveau werd de taalvaardigheid van meer dan vierduizend leerlingen uit groep 8 onderzocht (Zwarts, 1990). Een van de conclusies is dat interpunctie voor de leerlingen een heel groot probleem is: alleen zeer goede leerlingen wisten een tekst te schrijven waarin hoofdletters, punten en komma's op de juiste plaats stonden.

Muiswerkprogramma's zijn computerprogramma's voor het onderwijs. Het belangrijkste principe van Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de gemaakte fouten. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. De begeleidingsmogelijkheden van Muiswerk komen het best tot hun recht wanneer het programma en de bestanden geïnstalleerd zijn in een netwerk. De docent heeft dan extra mogelijkheden zijn of haar klas te sturen en te volgen.

Muiswerk Leestekens is bedoeld voor de bovenbouw van het basisonderwijs, de eerste klassen van vmbo-bbl en -kbl, en mbo1. Het doel van het programma is dat leerlingen de belangrijkste regels voor het gebruik van lees- en spellingtekens leren toepassen. Aan de orde komen:

- zinnen indelen
- afsluittekens
- komma
- dubbele punt
- aanhalingstekens
- hoofdletters
- trema
- apostrof
- accenttekens
- koppelstreepje
- afbreekstreepje

Muiswerk Oefenprogramma's zijn vooral geschikt voor groepen waarin niveaoverschillen bestaan. Het programma kan zowel gebruikt worden door leerlingen die nog weinig weten van het gebruik van lees- en spellingtekens, als door leerlingen die daar al behoorlijk ver in zijn. U kunt de leerlingen op verschillende manieren met het programma laten werken. Het is niet gekoppeld aan een bepaalde lesmethode. Voor de inrichting van het programma zijn de richtlijnen gebruikt die gegeven worden in het boek Schrijfwijzer van J. Renkema (1998).

ACHTERGROND EN VERANTWOORDING

Interpunctie, het gebruik van leestekens, wordt weliswaar genoemd in de kerndoelen voor het basisonderwijs, maar in deze doelen wordt niet gespecificeerd om welke leestekens het gaat. Op ongeveer 80% van de scholen wordt in groep 8 de Cito-toets eind basisonderwijs afgenomen. Deze geeft wel een indicatie van wat in het basisonderwijs geleerd moet worden. Er zijn in de toets vijf items die betrekking hebben op interpunctie. Deze veronderstellen dat leerlingen komma's, aanhalingstekens, uitroepstekens en vraagtekens correct kunnen gebruiken.

In 1996 evalueerde de inspectie de kwaliteit van het onderwijs in spelling en interpunctie en bracht daarvan verslag uit in het rapport Spelenderwijs (1997). In de leerstof die leerlingen feitelijk aangeboden krijgen, noemt men de volgende leerinhouden:

- de punt
- de komma
- de puntkomma
- de dubbele punt
- het vraagteken
- het uitroepteken
- de aanhalingstekens

Om aan de norm van de inspectie te voldoen mag het onderdeel 'puntkomma' ontbreken. In het programma Leestekens op maat is om dit gecompliceerde en grotendeels overbodige leesteken dan ook weggelaten. Uit het onderzoek blijkt dat het onderwijsaanbod voor interpunctie op de helft van de scholen 'matig' tot 'voldoende' is. Van de andere helft beoordeelde de inspectie de kwaliteit als 'onvoldoende'.

Uit een (beknopt) onderzoek van Bonset naar het onderwijsaanbod in de onderbouw van het voortgezet onderwijs blijkt dat in het eerste leerjaar van het voortgezet onderwijs veel aandacht besteed wordt aan de leestekens, met accent op punt, vraagteken, uitroepteken en hoofdletters (Bonset, 2007).

Onderzoek naar prestaties

Voor een antwoord op de vraag wat leerlingen op het gebied van de interpunctie aan het einde van de basisschool nu precies beheersen, kunnen de gegevens uit de Periodieke Peilingen van het Onderwijsniveau (PPON) uit de jaren negentig gebruikt worden. In de eerste Periodieke Peiling van het Onderwijsniveau werd de taalvaardigheid van meer dan vierduizend leerlingen uit groep 8 onderzocht (Zwarts, 1990). Een van de conclusies is dat interpunctie voor de leerlingen een heel groot probleem is: alleen zeer goede leerlingen wisten een tekst te schrijven waarin hoofdletters, punten en komma's op de juiste plaats stonden. Bij de tweede en derde taalpeiling zijn de conclusies met betrekking tot de beheersing van de interpunctie niet anders. Van de Gein (2005) rapporteert naar aanleiding van de resultaten: *'Dat een zin met een hoofdletter begint en eindigt met een punt, eventueel met een vraagteken of uitroepteken, mag dan een bekende taalregel zijn die al vroeg ingeprent wordt, het is, naar nu blijkt, maar de vraag of die bekendheid en die inprenting wel het beoogde effect sorteren. Op grond van de eenheden die veel leerlingen, ook die aan het einde van de basisschool, van leestekens voorzien, kan immers zonder*

overdrijving geconstateerd worden dat zij niet het flauwste idee hebben wat voor eenheid de zin nu eigenlijk is.'

Dat veel leerlingen aan het eind van de basisschool de interpunctie niet of nauwelijks beheersen, blijkt uit het onderzoek dat Bonset (2007) op een rij zet. Alle beoordelaars rapporteren hierover in dezelfde zin. Hij stelt voor als geconcretiseerd kerndoel voor het basisonderwijs op te nemen: *'De leerling kent de communicatieve functie van de voornaamste leestekens en brengt op de juiste plaatsen in de zin de juiste leestekens aan.'* Deze inhoud kan volgens hem daarna in de onderbouw van het voortgezet onderwijs verbeterd worden.

DOELGROEPEN

Leestekens op maat is bedoeld voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs, voor de eerste klassen van vmbo-bbl en -kbl, en voor mbo1. Het programma kan vanzelfsprekend ook gebruikt worden voor andere leerlingen met een achterstand, in het gewone of speciale onderwijs. Het programma is bijzonder geschikt voor groepen waarin niveaoverschillen bestaan. Het programma kan zowel gebruikt worden door leerlingen die nog veel fouten maken in het toepassen van lees- en spellingtekens als door leerlingen die al enigszins gevorderd zijn. De doelgroep is dus erg breed. Met name voor leerlingen die het 'gewone' oefenen niet interessant meer vinden, biedt dit computerprogramma nieuwe mogelijkheden. Het programma is geschikt voor zowel allochtone als niet-allochtone leerlingen.

STRUCTUUR

Het basisprincipe van Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de fouten die hij maakte. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. Ook Leestekens op maat is zo gestructureerd. Er kan op verschillende manieren gedifferentieerd mee gewerkt worden (zie daarvoor het hoofdstuk over de didactiek). De lesstof is dus ingedeeld in rubrieken (onderwerpen) en diezelfde rubrieken komen in de toetsen terug.

OMVANG

Het lesbestand Leestekens op maat bestaat uit 49 oefeningen en 3 diagnostische toetsen. (voor een stofoverzicht, zie bladzijde 11). De oefeningen zijn vaak variabel, de toetsen altijd. Oefeningen zijn onderverdeeld naar onderwerp. In totaal zijn in dit lesbestand ruim 2000 opgaven verwerkt. Er zijn 8 verschillende oefenvormen gebruikt: Rijen (9), Stenen (6), Open vraag (4), Wijs aan in zin (2), Meerkeuze (17), Volgorde (1), Slepen (2) en Wijzig tekst (11) (voor een beschrijving van de oefenvormen, zie het hoofdstuk over Didactiek)

Leestekens op maat heeft 97 uitlegschermen, die desgewenst met het programma Muisbord kunnen worden 'afgespeeld' op een digitaal schoolbord in de klas, ter voorbereiding of ondersteuning van het oefenen. Bij elke oefening horen een of meer van deze schermen, waarin met behulp van schema's, regels en voorbeelden de stof kort wordt uitgelegd. Deze vormen altijd het begin van de oefeningen. Tijdens het oefenen kan de uitleg op elk gewenst moment opnieuw geraadpleegd worden.

Het lesbestand Leestekens op maat heeft 3 toetsen: een uitgebreide toets waarin alle onderwerpen aan de orde komen en twee deoltoetsen die een deel van de stof beslaan. De toetsen in een Muiswerkprogramma zijn een afspiegeling van de inhoud (zie boven). De toetsen kunnen zowel voor diagnose als voor evaluatie gebruikt worden omdat ze een variabele inhoud hebben, terwijl wel steeds dezelfde problemen bevroegd worden. De stof is ondergebracht in twee afdelingen: (1) leestekens en hoofdletters(2) spellingtekens. De opbouw van onderwerpen en afdelingen is cumulatief. Wat in eerdere oefeningen aan de orde kwam, wordt verderop bekend verondersteld.

De TOETS Z1 Leestekens heeft 24 variabele meerkeuzevragen en gaat over: *zinnen indelen, afsluittekens, komma, dubbele punt, aanhalingstekens, hoofdletters*.

De TOETS Z2 Spellingtekens heeft 26 variabele meerkeuzevragen en gaat over: *trema, apostrof, accenttekens, koppelteken, afbreekstreepje*.

De TOETS Z3 Lees- en spellingtekens bestaat uit 44 variabele meerkeuzevragen en alle onderwerpen van het bestand komen aan de orde: *zinnen indelen, afsluittekens, komma, dubbele punt, aanhalingstekens, hoofdletters, trema, apostrof, accenttekens, koppelteken, afbreekstreepje*.

Voor de manier waarop toetsen en oefeningen in de lespraktijk ingezet kunnen worden, zie het hoofdstuk over Didactiek.

Het hoofdscherm van Leestekens op maat. Pas na het maken van een diagnostische toets (Wat weet je al?) verschijnt de knop met het persoonlijk oefenprogramma van de betreffende leerling, genaamd 'Jouw Oefeningen'.

Samengevat bestaat het lesbestand Leestekens op maat dus uit:

- De computerbestanden van Basisspelling: 49 oefeningen, onderverdeeld naar 11 onderwerpen, en 3 diagnostische toetsen, die zowel voor diagnose als evaluatie gebruikt kunnen worden.
- Een uitgebreide helpfile in zogenaamd 'hypertekstformaat'.
- Een overzichtelijke handleiding op papier.

INHOUD

Het basisprincipe van de meeste Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de gemaakte fouten. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. Ook Leestekens op maat heeft een toets, die gebruikt kan worden voor diagnose of beoordeling. Er zijn ook een andere manieren van werken mogelijk (zie elders in deze handleiding het hoofdstuk Didactiek). Zoals gebruikelijk in Muiswerkprogramma's is bij Leestekens op maat uitgegaan van rubrieken, in dit geval in oplopende moeilijkheidsgraad. Leestekens op maat bevat veel *productieve* oefeningen waarbij leerlingen zelf leestekens in zinnen of teksten moeten plaatsen.

RUBRIEKEN LEESTEKENS OP MAAT

De rubrieken van Leestekens op maat zijn ingedeeld op basis van de door de inspectie genoemde leerinhouden (zie boven). Voorafgaand aan de behandeling van de leestekens is echter een rubriek toegevoegd die zich richt op het ontwikkelen van intuïtie en inzicht in het afbakenen van zinnen. Naast de leestekens worden ook hoofdletters en spellingtekens behandeld.

Tussen de rubrieken is sprake van een cumulatieve opbouw. Dat wil zeggen: wat in vorige rubrieken behandeld is, wordt in volgende rubrieken bekend verondersteld. Ook binnen de rubrieken is deze cumulatieve opbouw gehanteerd. De rubriek begint met eenvoudige (deel)oefeningen en volgende oefeningen zijn vaak steeds iets moeilijker. En ook hier geldt: wat in vorige oefeningen behandeld is, wordt in volgende oefeningen bekend verondersteld. Elke rubriek wordt afgesloten met een oefening die voorzien is van uitgebreide feedback en waarin de hele stof van de rubriek aan de orde komt. Vaak zit daar ook de stof van voorgaande rubrieken in, waardoor leerlingen eraan wennen niet naar één specifiek leesteken te kijken, maar alles wat ze geleerd hebben toe te passen. Hieronder gaan we wat nader in op de inhoud van de rubrieken van Leestekens op maat.

RUBRIEK A: ZINNEN AFBAKENEN

Rubriek A bestaat uit vijf oefeningen. Uitgangspunt is dat elke zin een onderwerp heeft en dat de schrijver iets vertelt over dat onderwerp. Als de mededeling compleet is, en de schrijver iets nieuws gaat zeggen, moet de zin worden afgesloten met een leesteken. Het onderscheid tussen complete en incomplete zinnen wordt geoefend en vooralsnog wordt alleen geleerd dat een zin begint met een hoofdletter en eindigt met een punt. Aan de orde komt ook dat mededelingen soms met woordjes als 'en', 'maar' en 'want' aan elkaar gekoppeld zijn.

Knut is jarig

Begin elke zin met een hoofdletter en sluit af met een punt.

KNUT IS JARIG

het is een feestelijke dag vandaag voor de beroemdste ijsbeer van de wereld de ijsbeer Knut is vandaag namelijk jarig hij wordt twee jaar en krijgt een grote ijstaart van de dierentuin de beroemde ijsbeer woont in de dierentuin van Berlijn als baby-ijsbeer is Knut verstoten door zijn moeder een verzorger heeft hem grootgebracht de hele wereld keek mee er staat Knut dit jaar veel spannends te wachten hij gaat namelijk verhuizen naar een andere dierentuin ook wordt er een ijsbeervrouwje voor hem uitgezocht hopelijk wordt Knut dan snel vader veel mensen

Nog 24

A-Z Help i Stop

Verbeter de tekst. Druk dan op ENTER.

Sanne Kat 252 Leestekens op maat A3 Knut is jarig

Oefening A3 is een Wijzig-tekst-oefening. Zinnen moeten worden afgebakend en afgesloten met een punt. Ook de hoofdletter aan het begin van de zin moet worden aangebracht.

RUBRIEK B: AFSLUITTEKENS

Rubriek B bestaat uit zes oefeningen en behandelt drie afsluittekens: punt, vraagteken en uitroepteken. Als belangrijkste kenmerk van een vraagzin wordt gegeven dat de toon aan het eind omhoog gaat. Als vormkenmerken worden genoemd dat een vraagzin meestal begint met een werkwoord of een vraagwoord. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de taalhandelingen 'vragen' (Hoe laat komt Jan?) en 'meedelen' (Ik zal je vertellen hoe laat Jan komt.)

RUBRIEK C: KOMMA

Deze rubriek bestaat uit vijf oefeningen. Aan de orde komt het gebruik van de komma na een aangesproken persoon of een uitroep (Anna, wil je hier komen?). Verder wordt aangegeven dat je een komma gebruikt waar je bij gewoon, rustig spreken een pauze zou leggen en tussen delen van een opsomming, behalve bij 'en', 'of' en 'enzovoort'. De stof komt weer gedoseerd aan de orde en de laatste oefening bevat alles wat behandeld is (ook de afsluittekens uit de vorige rubriek en geeft gerichte feedback. Met behulp daarvan moet een aantal keren geprobeerd worden toch op het goede antwoord te komen.

Afsluittekens en komma's

1 Met welk leesteken sluit je deze zin af?
Hij vroeg zich af of zijn mobiele telefoon in die kelder wel bereik had

a) een punt
b) een vraagteken
c) een uitroepteken

Nog 16

A-Z Tip Stop

Klik eenmaal op het juiste antwoord

Sanne Kat ©201 Leestekens op maat C5 Afsluittekens en komma's

Oefening C5 over Afsluittekens en komma's. De feedback bij een fout antwoord geeft aanwijzingen om te komen tot een goed antwoord.

RUBRIEK D: DUBBELE PUNT

De rubriek heeft vier oefeningen. Aangeleerd wordt dat de dubbele punt iets aankondigt: een uitleg, een opsomming of een citaat. In de eerste oefening wordt dat gedemonstreerd, in de volgende oefeningen gaan de leerlingen hun kennis weer zelf toepassen. De laatste oefening gaat niet alleen over de dubbele punt, maar ook over het gebruik van de komma.

RUBRIEK E: AANHALINGSTEKENS

In de vorige rubriek is al geleerd wat een citaat is, in deze rubriek wordt dat verder uitgewerkt, onder andere door te laten zien dat bij indirecte weergave van de woorden van iemand anders geen aanhalingstekens gebruikt worden (Jan zei dat hij zou komen.). De precieze plaatsing van aanhalingstekens bij een citaat is een ander deelonderwerp. Daarbij gaat het alleen over zinnen die aan het begin, of aan het eind een citaat weergeven. Er zijn weer twee *productieve* oefeningen. Naast de aanhalingstekens komen in de laatste oefening ook andere leestekens aan bod.

RUBRIEK F: HOOFDLETTERS

Rubriek F heeft vijf oefeningen. Hoofdletters zijn leestekens omdat ze het begin van de zin markeren. Daarnaast worden hoofdletters gebruikt in eigennamen. Ook enkele belangrijke uitzonderingen op die laatste regel komen in de stof aan de orde. De rubriek heeft opnieuw twee *productieve* oefeningen waarin leerlingen kleine letters moeten vervangen door hoofdletters.

De beste voetballer

Plaats hoofdletters en afsluittekens.

DE BESTE VOETBALLER

johan cruijff is geboren in amsterdam op 25 april 1947 hij geldt als de beste voetballer die nederland ooit gekend heeft op zijn tiende werd hij lid van ajax en debuteerde op een zaterdag in 1964 in het eerste elftal van die amsterdamse club in 1966 speelde hij voor het eerst in het nederlandse elftal, waarvoor hij in de jaren daarna 33 doelpunten zou maken

samen met piet keizer maakte hij een speelwijze beroemd die ajax buitengewone successen bracht cruijff ontwikkelde zich tot

Nog 28

A-Z Help Stop

Verbeter de tekst. Druk dan op ENTER.

Sanne Kat | 269 | Leestekens op maat | F4 De beste voetballer

Oefening F4 is een productieve oefening. De leerlingen moeten hoofdletters en afsluittekens aanbrengen in de tekst.

RUBRIEK G: TREMA

Met het trema in rubriek G begint de behandeling van spellingtekens. Het trema wordt gebruikt om aan te geven dat twee klinkers die een tweeklank kunnen vormen, afzonderlijk uitgesproken moeten worden (ruïne, geïnterviewd). Ook belangrijke uitzonderingen op deze regel komen aan de orde, De rubriek bestaat uit drie oefeningen.

RUBRIEK H: APOSTROF

Ook de apostrof die in rubriek H behandeld wordt, is een teken dat ervoor moet zorgen dat woorden niet verkeerd worden uitgesproken (accu's, thema's). Ook woorden die op Y eindigen krijgen meestal een apostrof (jury's, hobby's). De apostrof wordt bovendien gebruikt om een verkeerde uitspraak te voorkomen bij woorden die een bezitsrelatie aangeven (Anna's hoed). De rubriek heeft zes oefeningen.

Bezitsvorm maken

1

de trui van Aagje is... trui

's é é

Nog 12

Ok A-Z Help Stop

Typ het antwoord en druk op ENTER.

Sanne Kat | 278 | Leestekens op maat | H5 Bezitsvorm maken

In een van de productieve oefeningen (H5) moet de bezitsvorm worden ingetypt.

RUBRIEK I: ACCENTTEKENS

Rubriek I gaat over het gebruik van de accent aigu, accent grave en accent circonflexe en ook over het gebruik van accenttekens om iets te benadrukken (Ik wil graag één klontje.) of een verkeerde uitspraak te voorkomen (vóórkomen). De rubriek heeft drie oefeningen.

RUBRIEK J: KOPPELTEKEN

De vier oefeningen van rubriek J gaan over het gebruik van koppeltekens om een verkeerde uitspraak te voorkomen (na-apen, mee-eten) en om de twee delen van een woord aan elkaar te koppelen (T-shirt, rooms-katholiek, doe-het-zelver).

In Rijenoefening J2 moeten woorden in de juiste rij worden geplaatst. Als het niet goed is, komt er een streep door het woord. Het fout gespelde woord wordt meteen verbeterd.

RUBRIEK K: AFBREEKSTREEPJE

Langere woorden passen soms niet op de regel als je aan het schrijven of typen bent. Je mag ze dan afkorten, maar moet je daarbij aan bepaalde regels houden. Over die regels gaat rubriek K. De stof wordt geoefend in drie oefeningen.

DIAGNOSTISCHE TOETSEN

Naast een diagnostische totaaltoets zijn er afzonderlijke diagnostische toetsen voor rubriek A t/m F (leestekens en hoofdletters) en voor rubriek G t/m K (spellingtekens). Een school kan er dus voor kiezen deze gebieden afzonderlijk te programmeren.

OVERZICHT OEFENINGEN EN TOETSEN

Rubriek	Oefening	Type	Opgaven	Items
Z Toets A t/m F	1 Leestekens	Meerkeuze	1	24
Z Toets G t/m K	2 Spellingtekens	Meerkeuze	1	26
Z Toets A t/m K	3 Lees- en spellingtekens	Meerkeuze	1	44
A zinnen indelen	1 Zinnen splitsen	Wijs aan in zin	1	10
	2 Compleet of niet	Rijen	1	20
	3 Knut is jarig	Wijzig tekst	3	24
	4 Verdachte pakketjes	Wijzig tekst	3	28
	5 Drie zinnen	Meerkeuze	2	10
B afsluittekens	1 Vraagzin of niet	Rijen	1	20
	2 Vraagzinnen maken	Volgorde	1	8
	3 Zinnen afsluiten	Open vraag	2	10

Rubriek	Oefening	Type	Opgaven	Items
	4 Vrijdag de dertiende	Wijzig tekst	3	28
	5 Ontsnapt aan een lawine	Wijzig tekst	3	31
	6 Afsluittekens kiezen	Meerkeuze	2	16
C komma	1 Met of zonder komma	Rijen	1	20
	2 Komma plaatsen	Slepen	3	12
	3 Dieren gestorven	Wijzig tekst	3	10
	4 Sneakers van karton	Wijzig tekst	4	25
	5 Afsluittekens en komma's	Meerkeuze	2	16
D dubbele punt	1 Waarom dubbele punt	Meerkeuze	1	10
	2 Dubbele punt plaatsen	Slepen	1	10
	3 Geschiedenis van Lego	Wijzig tekst	4	30
	4 Komma en dubbele punt	Meerkeuze	3	15
E aanhalingstekens	1 Beetje hardhorend	Open vraag	1	12
	2 Citaat of geen citaat	Rijen	1	20
	3 Manga	Wijzig tekst	2	20
	4 Tweelingen	Wijzig tekst	3	24
	5 Aanhalingstekens en leestekens	Meerkeuze	2	12
F hoofdletters	1 Eigennamen	Stenen	1	10
	2 Hoofdletter of niet	Rijen	2	20
	3 Hoofdletterfouten	Wijs aan in zin	3	10
	4 De beste voetballer	Wijzig tekst	4	28
	5 Hoofdletters	Meerkeuze	3	15
G trema	1 Met of zonder trema	Rijen	1	20
	2 Trema goed of fout	Stenen	2	10
	3 Gebruik van trema	Meerkeuze	1	16
H apostrof	1 Meervoud op S	Stenen	1	10
	2 Meervoud op S in rij	Rijen	1	20
	3 Typ het meervoud	Open vraag	1	16
	4 Bezitsvormen	Stenen	1	10
	5 Bezitsvorm maken	Open vraag	1	12
	6 Apostrof	Meerkeuze	2	21
I accenttekens	1 Twee accenten	Rijen	1	20
	2 Bijzondere accenten	Meerkeuze	1	14
	3 Gebruik van accenten	Meerkeuze	3	16
J Koppelteken	1 Koppelstreepje	Stenen	1	10
	2 Koppelteken of niet	Rijen	2	20
	3 Olifant Annabel	Wijzig tekst	3	20
	4 Koppelstreepje	Meerkeuze	2	18
K afbreekstreepje	1 Twee woorden of niet	Stenen	1	10
	2 Woorden afbreken - 1	Meerkeuze	1	10
	3 Woorden afbreken - 2	Meerkeuze	3	18

REFERENTIES

Bonset, H. (2007). *Onderwijs in spelling en interpunctie in de onderbouw. Stand van zaken en mogelijkheden tot verbetering*. SLO, Enschede.

Inspectie van het Onderwijs (1997). *Spelenderwijs. Een evaluatie van het onderwijs in spelling en interpunctie op de basisschool*. SDU, Den Haag.

Van de Gein J. (2005). *Balans van taalkwaliteit in schrijfwerk in het primair onderwijs. Uitkomsten van de peilingen in 1999*. Citogroep, Arnhem.

Zwarts, M. (Ed.) (1990). *Balans van het taalonderwijs aan het einde van de basisschool. Uitkomsten van de eerste taalpeiling einde basisonderwijs*. CITO/ PPON, Arnhem.